

Sygn. akt: III AUa 2541/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 października 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Jacek Zajązkowski (spr.)

Sędziowie: SSA Mirosław Godlewski

SSA Iwona Szybka

Protokolant: st. sekr. sądowy Aleksandra Słota

po rozpoznaniu w dniu 16 października 2014 r. w Łodzi

sprawy **M. Z.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddziałowi w Ł.**

o prawo do świadczenia przedemerytalnego,

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 10 października 2013 r., sygn. akt: VIII U 1352/13;

oddala apelację.

Sygn. akt: III AUa 2541/13

UZASADNIENIE

Decyzją z 18 marca 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił M. Z. prawa do świadczenia przedemerytalnego wskazując, że na wymagany przepisami 40 letni okres uprawniający do emerytury, ubezpieczony udowodnił jedynie 39 lat 11 miesięcy i 20 dni, w tym 37 lat 2 miesiące i 8 dni i okresów składkowych oraz 7 miesięcy i 8 dni okresów nieskładkowych. Organ rentowy odmówił uwzględnienia w poczet stażu pracy okresu zatrudnienia M. Z. w Spółdzielni Kółek Rolniczych w D. od 16 kwietnia 1974 r. do 31 grudnia 1974 r. na podstawie kserokopii umowy zlecenia z 16 kwietnia 1974 r., dowodu osobistego (...) oraz zeznań świadków.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł M. Z., kwestionując prawidłowość rozstrzygnięcia Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, wnosząc o jego zmianę i przyznanie wnioskowanego świadczenia. Ubezpieczony domagał się zaliczenia w poczet stażu pracy okresu jego zatrudnienia w Spółdzielni Kółek Rolniczych w D. od 16 kwietnia 1974 r. do 20 kwietnia 1975 r. wskazując, że żądanie to znajduje uzasadnienie w zgromadzonych w sprawie dokumentach oraz zeznaniach przesłuchanych świadków. Ponadto ubezpieczony wniósł o wyjaśnienie kwestii zatrudnienia w Wojewódzkiej (...) w Ł. ZUS, w oparciu o przedłożone świadectwo pracy, za dzień ustania stosunku pracy przyjął datę 31 maja 2012 r.

Zdaniem ubezpieczonego organ rentowy winien doliczyć do stażu pracy okres kolejnych dwóch miesięcy tj. czerwca i lipca, jako że o te miesiące za odszkodowaniem skrócony został okres wypowiedzenia umowy o pracę.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie, argumentując jak w treści spornej decyzji. Odnosząc się do kwestii zatrudnienia w Wojewódzkiej (...) w Ł. organ rentowy wskazał, że z przedłożonego w sprawie świadectwa pracy wynika, iż stosunek ten ustał w dniu 31 maja 2012 r. Brak zaś podstaw pozwalających uwzględnić w poczet stażu pracy skróconego okresu wypowiedzenia umowy o pracę tj. miesięcy czerwca i lipca 2012 r., za który ubezpieczony otrzymał stosowne odszkodowanie.

Zaskarżonym wyrokiem z 10 października 2013 r., sygn. akt: VIII U 1352/13, Sąd Okręgowy w Łodzi, VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił sporną decyzję i przyznał M. Z. prawo do świadczenia przedemerytalnego poczynając od 14 lutego 2013 r.

Powyższe orzeczenie zapadło w następującym stanie faktycznym:

M. Z. urodził się (...) Dnia 16 kwietnia 1974 r. ubezpieczony zawarł ze Spółdzielnią Kółek Rolniczych w D. umowę zlecenia na okres od 16 kwietnia 1974 r. do 31 grudnia 1974 r. Ubezpieczony zawierał następnie ze Spółdzielnią kolejne umowy zlecenia. Na ich podstawie wykonywał różne prace m.in. prace remontowe, budowlane, porządkowe. Pracownicy zatrudniani w Spółdzielni Kółek Rolniczych w D. pracowali od godziny 7 do godziny 15, czasami dłużej, po godzinach. Wynagrodzenie było wypłacane raz w miesiącu, były też dniówki. Będąc zatrudnionym w Spółdzielni ubezpieczony był oddelegowany do pracy w magazynach Zakładu (...) w Ż.. W okresie zatrudnienia w Spółdzielni Kółek Rolniczych w D. ubezpieczony nie miał przerw w zatrudnieniu. Pracował cały rok, również w okresie zimowym. Spółdzielnia zatrudniała pracowników zarówno na podstawie umowy zlecenia, jak i umowy o pracę.

W okresie od 1 września 2002 r. do 31 maja 2012 r. M. Z. był zatrudniony w Wojewódzkiej (...) w Ł. w pełnym wymiarze czasu pracy. Za dwa miesiące skróconego okresu wypowiedzenia otrzymał odszkodowanie. Do rozwiązania stosunku pracy doszło z przyczyn dotyczących zakładu pracy, w rozumieniu przepisów ustawy o promocji zatrudnienia.

M. Z. udowodnił łączny okres ubezpieczenia, który do dnia rozwiązania umowy o pracę (tj. do 31 maja 2012 r.) z Wojewódzką (...) w Ł. wyniósł 39 lat 11 miesięcy i 20 dni.

W świetle powyższych ustaleń faktycznych Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że odwołanie ubezpieczonego zasługuje na uwzględnienie. W ocenie Sądu zgromadzony w sprawie materiał dowodowy w postaci zeznań świadków R. P., M. S., M. K., K. S. i J. K. oraz zachowanej dokumentacji pracowniczej, w pełni uzasadnia zaliczenie w poczet stażu pracy okresu zatrudnienia ubezpieczonego w Spółdzielni Kółek Rolniczych w D. od 16 kwietnia 1974 r. do 31 grudnia 1974 r., a w konsekwencji uznanie, że M. Z. posiada, co najmniej 40 letni staż ubezpieczeniowy, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt. 5

ustawy z 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych, a co za tym idzie, w świetle pozostałych bezspornych ustaleń w sprawie, spełnia wszystkie przesłanki do uzyskania wnioskowanego świadczenia. Na marginesie swych rozważań Sąd Okręgowy wskazał, że odmowa zaliczenia w poczet stażu pracy okresu skróconego dwumiesięcznego okresu wypowiedzenia umowy o pracę z Wojewódzką (...) w Ł., za który ubezpieczony otrzymał stosowne odszkodowanie. Skoro stosunek pracy ustał w dniu 31 maja 2012 r. nie ma żadnych podstaw, by okres kolejnych dwóch miesięcy zaliczyć jako okres zatrudnienia. Innymi słowy, jako, że okres ten przypada po dniu ustania stosunku pracy, nie może być uwzględniony do okresu uprawniającego do emerytury.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy, działając na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zmienił sporną decyzję i przyznał ubezpieczonemu prawo do świadczenia przedemerytalnego.

Powyższe orzeczenie zaskarżył apelacją z 18 listopada 2013 r. w całości Zakład Ubezpieczeń Społecznych zarzucając mu naruszenie prawa procesowego, a to art. 233 k.p.c. polegające na przekroczeniu zasad swobodnej oceny dowodów

i dokonanie ustaleń faktycznych nie mających faktycznego uzasadnienia w zebranych materiałach dowodowych. W uzasadnieniu zarzutów Zakład Ubezpieczeń Społecznych zakwestionował przede wszystkim wiarygodność przesłuchanych świadków, których zeznania stały się podstawą kluczowych dla rozstrzygnięcia sporu ustaleń faktycznych. Skarżący wskazał, że świadkowie ci zeznawali odmiennie w toku postępowania przed organem rentowym i w toku postępowania przed sądem

I instancji. Ponadto skarżący podkreślił, że przedłożona w sprawie kserokopia umowy zlecenia nie potwierdza, by w okresie rzekomego zatrudnienia w Spółdzielni odprowadzane były składki na ubezpieczenie społeczne. Brak w tym zakresie jakichkolwiek innych dowodów.

W związku z powyższym, organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna i jako taka podlega oddaleniu.

W przedmiotowej sprawie w sporze pozostawała przede wszystkim możliwość zaliczenia w poczet stażu ubezpieczeniowego M. Z. okresu jego zatrudnienia w Spółdzielni Kółek Rolniczych w D. w okresie od 16 kwietnia 1974 r.

do 31 grudnia 1974 r., a w konsekwencji przyznanie mu prawa do świadczenia przedemerytalnego na podstawie art. 2 ust. 1 pkt. 5 ustawy z 30 kwietnia 2004 r.

o świadczeniach przedemerytalnych. Realizacja pozostałych przesłanek świadczenia nie była przez strony kwestionowana.

Na wstępie dalszych rozważań wskazać należy, że warunki nabywania, utraty prawa do świadczeń przedemerytalnych, zasady ich wypłaty i finansowania ustalone zostały w ustawie z 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych. I tak, zgodnie z art. 2 ust. 5 przywołanej ustawy prawo do świadczenia przedemerytalnego przysługuje m.in. osobie, która do dnia rozwiązania stosunku pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy, w rozumieniu przepisów ustawy o promocji zatrudnienia, w którym była zatrudniona przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy, posiada okres uprawniający do emerytury, wynoszący co najmniej 35 lat dla kobiet i 40 lat dla mężczyzn. Jednakże, świadczenie przedemerytalne przysługuje po upływie co najmniej 180 dni pobierania zasiłku dla bezrobotnych, o którym mowa w ustawie

o promocji zatrudnienia, jeżeli osoba ta spełnia łącznie następujące warunki, a więc nadal jest zarejestrowana jako bezrobotna, w okresie pobierania zasiłku dla bezrobotnych nie odmówiła bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniego zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, w rozumieniu ustawy

o promocji zatrudnienia, albo zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych lub robót publicznych oraz złoży wniosek o przyznanie świadczenia przedemerytalnego

w terminie nie przekraczającym 30 dni od dnia wydania przez powiatowy urząd

pracy dokumentu poświadczającego 180 – dniowy okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych.

W ocenie Sądu Apelacyjnego zaskarżony wyrok sądu I instancji, mimo

w części wadliwego uzasadnienia, jest w swej istocie słuszny i odpowiada prawu. Sąd I instancji na podstawie prawidłowo zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, poczynił logiczne i zgodne z nim ustalenia faktyczne, w oparciu,

o które doszedł do przekonania, że decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z 18 marca 2013 r. jest błędna i w związku tym winna ulec zmianie. Kluczowych w sprawie ustaleń faktycznych dotyczących okresu zatrudnienia M. Z. w Spółdzielni Kółek Rolniczych w D. w okresie od 16 kwietnia 1974 r. do 31 grudnia 1974 r., Sąd Okręgowy dokonał na podstawie zeznań świadków R. P., M. S., M. K., K. S. i J. K. oraz w oparciu o przedłożone przez ubezpieczonego dokumenty pracownicze. Sąd Apelacyjny nie znalazł natomiast żadnych podstaw nakazujących ustalenia te kwestionować. Argumentów w tym zakresie nie dostarczyła bynajmniej wywiedziona przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych apelacja. Skarżący, mimo że to na nim, w świetle obowiązujących przepisów ustawy,

ciężył obowiązek udowodnienia faktów odmiennych od tych, który prawdziwość kwestionuje, nie wykazał jednak, by zeznania te nie zasługiwały na przymiot wiarygodności. Organ rentowy podniósł, że zeznania świadków składane na etapie postępowania sądowego różnią się w swej treści od tych składanych w toku postępowania przed organem rentowym. Wskazana rozbieżność dotyczy jednak wyłącznie podstawy prawnej zatrudnienia M. Z. w spornym okresie pracy w Spółdzielni Kółek Rolniczych w D., nie zaś samego faktu jej wykonywania. Świadkowie konsekwentnie zeznawali bowiem, że M. Z. był zatrudniony w rzeczonyj spółdzielni w okresie od 16 kwietnia 1974 r. do 31 grudnia 1974 r. Wedle najlepszej wiedzy opisali wykonywane przez niego czynności pracownicze (prace remontowe, budowlane, porządkowe) oraz znane im okoliczności zatrudnienia. W ocenie Sądu Apelacyjnego rozbieżność ta w świetle całokształtu zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego nie jest zdolna pozbawić tych zeznań przydanej im przez sąd I instancji mocy dowodowej. Wskazać bowiem należy, że ustalenia faktyczne w zakresie podstawy prawnej zatrudnienia M. Z. w ww. spółdzielni Sąd Okręgowy poczynił nie tylko w oparciu

o zeznania rzeczonych świadków, ale również w oparciu o przedłożoną przez ubezpieczonego umowę zlecenia z 16 kwietnia 1974 r. Treść dokumentu potwierdza fakt wykonywania przez M. Z. pracy na rzecz Spółdzielni Kółek Rolniczych

w D. w okresie od 16 kwietnia 1974 r. do 31 grudnia 1974 r. Za bezzasadny uznać należy zarzut organu rentowego zmierzający do deprecjacji ww. umowy jako środka dowodowego, a sprowadzający się do tego, że z dokumentu tego nie wynika, by za ww. okres odprowadzana była składka na ubezpieczenie społeczne. Jak podkreślono wcześniej, to na skarżącym spoczywa obowiązek udowodnienia okoliczności odmiennej od poczynionych przez Sąd ustaleń faktycznych. Obowiązku tego skarżący nie zrealizował ograniczając się wyłącznie do wyrażenia swych merytorycznie nieuzasadnionych wątpliwości. Mając na uwadze powyższe, argumenty sformułowane w uzasadnieniu zarzutów apelacji

Niezgodność zeznaniami składanymi przez ów świadków w toku postępowania przed organem rentowym. Sprzeczność ta dotyczyć miała bowiem, wyłącznie charakteru zatrudnienia M. Z. w spornym okresie pracy w Spółdzielni Kółek Rolniczych w D., a więc tego czy ubezpieczony wykonywał pracę w oparciu o umowę o pracę, czy umowę zlecenia. Świadkowie potwierdzili fakt zatrudnienia ubezpieczonego w Spółdzielni Kółek Rolniczych w D. w okresie od 16 kwietnia 1974 r. do 31 grudnia 1974 r. Brak wiedzy, co do tytułu zatrudnienia ubezpieczonego nie powoduje, że zeznania te tracą walor wiarygodności w całym swym zakresie. Nie zmienia tego również ich ewentualna sprzeczność z zeznaniami składanymi na etapie postępowania przed organem rentowym. Ustalenia faktyczne, których podstawę stanowiły kwestionowane zeznania świadków, znajdują wsparcie w przedłożonych w sprawie dokumentach. Organ rentowy, mimo że to na nim spoczywał w tym przypadku ciężar udowodnienia sformułowanych w uzasadnieniu apelacji zarzutów, nie zdołał bowiem zaprzeczyć okolicznościom wynikającym z treści umowy zlecenia zawartej 16 kwietnia 1974 r. Nawet bowiem najbardziej zachowawcza interpretacja tego dokumentu nie pozostawia wątpliwości co do tego, że w okresie od 16 kwietnia 1974 r. do 31 grudnia 1974 r. M. Z. wykonywał pracę na rzecz ww. Spółdzielni. Dokument ten wspólnie z zeznaniami przesłuchanych świadków oraz zeznaniami samego ubezpieczonego pozawala uznać, że w ubezpieczony w okresie od 16 kwietnia 1974 r. do 31 grudnia 1974 r. wykonywał pracę na rzecz Spółdzielni Kółek Rolniczych

w D., a podstawą prawną jej świadczenia była umowa – zlecenia. Twierdzeń swych, w tym tych dotyczących rzekomego nie odprowadzania za ten okres składek na ubezpieczenia społeczne, skarżący w żaden sposób nie wykazał. Co za tym idzie, twierdzenia organu rentowego, stanowiąc li tylko polemikę z prawidłowymi ustaleniami Sądu Okręgowego, nie mogły doprowadzić do wzruszenia zaskarżonego orzeczenia, a w konsekwencji jego zmiany lub uchylecia.

Uwadze Sądu Apelacyjnego nie umknął również fakt, że sąd I instancji, mimo prawidłowego merytorycznie rozstrzygnięcia, dopuścił się przy tym naruszenia

prawa materialnego, czemu dał wyraz w treści sporządzonego uzasadnienia. Sąd Okręgowy odmówił zaliczenia w poczet stażu pracy M. Z. przypadających po dniu 31 maja 2012 r. dwóch miesięcy skróconego okresu wypowiedzenia umowy zawartej z Wojewódzką (...) w Ł., za które to miesiące ubezpieczony otrzymał stosowne odszkodowanie. Sąd Okręgowy wyraził bowiem pogląd zgodnie z którym, skoro stosunek pracy ustał w dniu 31 maja

2012 r. to okres uprawniający do emerytury należy liczyć do dnia rozwiązania stosunku pracy. Skrócony okres wypowiedzenia przypada zaś po ustaniu stosunku pracy, a zatem, w ocenie sądu pierwszej instancji, nie może być uwzględniony do okresu uprawniającego do emerytury. Poglądu tego w żadnym wypadku nie można jednak zaakceptować. Stosownie do art. 5 ustawy z 17 grudnia 1998 r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przy ustalaniu prawa do emerytury i renty i obliczaniu ich wysokości uwzględnia się, z zastrzeżeniem ust. 2 – 5, okresy składkowe, o których mowa w art. 6 oraz okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7. Zgodnie zaś z art. 7 pkt. 3 rzeczony ustawy okresem nieskładkowym jest m.in. okres niewykonywania pracy po ustaniu zatrudnienia, jeżeli za ten okres, na podstawie przepisów kodeksu pracy, zostało wypłacone odszkodowanie.

Taka sytuacja stała się udziałem ubezpieczonego, który za skrócenie okresu wypowiedzenia umowy zawartej z Wojewódzką (...)

w Ł. w oparciu o art. 36¹ kodeksu pracy otrzymał stosowne odszkodowanie. Stanowisko akceptowane przez Sąd Apelacyjny w składzie tu obecnym, wyrażone zostało w kolejnych judykatach Sądu Najwyższego m.in. w uchwale 7 sędziów z 23 kwietnia 1990 r. w sprawie III PZP 3/90 (opubl. w LEX 13597), zgodnie z którą

okres, o jaki skrócono wypowiedzenie umowy o pracę (art. 36¹ § 1 k.p.), za który pracownikowi przysługuje odszkodowanie, wlicza się do okresu zatrudnienia

w zakładzie pracy zobowiązanym do wypłaty odszkodowania, jeżeli w tym okresie pracownik pozostawał bez pracy (art. 36¹ § 2 k.p.).

Podkreślić należy, że analogiczny problem prawny, co w rozpoznawanej sprawie, stanowił już przedmiot rozważań Sądu Apelacyjnego w Łodzi w wyroku

z 6 sierpnia 2013 r. w sprawie III AUa 1767/12 (opubl. w LEX nr 1372295), gdzie Sąd Apelacyjny jednoznacznie stwierdził, iż okres skróconego wypowiedzenia, za który pracownik otrzymał odszkodowanie, jako okres nieskładkowy (art. 7 pkt 3 ustawy

o emeryturach i rentach z FUS), jest okresem "uprawniającym do emerytury"

w rozumieniu art. 2 ust. 2 ustawy z 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych. Stanowisko to w całości znajduje zastosowanie w niniejszej sprawie.

Mimo, że ubezpieczony nie zakwestionował opisanego wcześniej oczywiście błędnego stanowiska Sądu Okręgowego w zakresie doliczenia do stażu zatrudnienia dwóch miesięcy skróconego okresu wypowiedzenia, sąd odwoławczy zobligowany był uchybiecie to dostrzec z urzędu. Sąd drugiej instancji rozpoznający sprawę na skutek apelacji nie jest, bowiem związany przedstawionymi w niej zarzutami dotyczącymi naruszenia prawa materialnego, wiąże go natomiast zarzuty dotyczące naruszenia prawa procesowego; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania (por. uchwała Sądu Najwyższego w składzie

7 sędziów – zasada prawna z 31 stycznia 2008 r. w sprawie III CZP 49/07 opubl.

w OSNC 2008 / 6 / 55).

Co za tym, idzie prawidłowe zastosowanie art. 7 pkt. 3 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. z art. 36¹ § 1 k.p. nakazuje sporny skrócony okres wypowiedzenia umowy zawartej z Wojewódzką (...) w Ł., uwzględnić do stażu ubezpieczeniowego jako okres nieskładkowy w rozumieniu ustawy.

Co za tym idzie w poczet okresu zatrudnienia M. Z. uwzględnić należało zarówno sporny okres zatrudnienia w Spółdzielni Kółek Rolniczych

w D. od 16 kwietnia 1974 r. do 31 grudnia 1974 r., jak i skrócony okres wypowiedzenia umowy zawartej z Wojewódzką (...)

w Ł. (dwa miesiące po 31 maja 2012 r.). I tak, w świetle niekwestionowanego przez organ rentowy okresu ubezpieczenia w wymiarze 39 lat 11 miesięcy i 20 dni, doliczenie ww. okresów zatrudnienia realizuje przesłankę opisaną w art. 2 ust. 1 pkt. 5 ustawy z 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny, mimo wadliwego stanowiska

w zakresie interpretacji przepisów prawa materialnego (art. 7 pkt. 3 ustawy emerytalnej) sformułowanego w treści uzasadnienia, uznał rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego za słuszne i odpowiadające prawu, a co za tym idzie, działając na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację Zakładu Ubezpieczeń Społecznych jako bezzasadną.